FLORENTINA LOREDANA DALIAN

HANUL DINTRE VII

EDITURA UNIVERSITARĂ

Redactor: E. Giurgiu
Tehnoredactor: Ameluţa Vişan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Naţional al Cercetării Ştiinţifice (C.N.C.S.) şi inclusă de Consiliul Naţional de Atestare a Titlurilor, Diplomelor şi Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
DALIAN, FLORENTINA LOREDANA
Hanul dintre vii / Florentina Loredana Dalian. -
Bucureşti : Editura Universitară, 2021
ISBN 978-606-28-1306-2

821.135.1

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062813062

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2021
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, Bucureşti
Tel.: 021 – 315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuţie: tel.: 021.315.32.47/ 0745 200 718/ 0745 200 357
comenzi@editurauniversitara.ro
www.editurauniversitara.ro

Proza unui nou început sau
În căutarea timpului nepierdut

Proza Florentinei Dalian are profilul perfect al vieții trăite și ficționalizate: zâmbitoare si timidă, fragilă, ca o figurină de porţelan, dar foarte sigură pe sine în clipele de „criză”, de climax, umorul inserat fiind adevărata supapă de ieșire din măruntaiele existenței. Volumul **Hanul dintre vii** este bine închegat şi ritmat, lucrat în detaliu și cu un parfum stilistic din vremuri trecute și contemporane.

Dacă acesta ar fi fost volumul de debut, atunci sentința critică ar fi fost invariabilă și decisivă: o operă care te prinde, care naște imagini vii, care îți rămâne pe retina imaginației, generozitatea fiind cheia de boltă a lumilor descrise în atâtea medalioane de existențe fugare. Cum, însă, autoarea are deja un univers de creație confirmat, complex la nivel de scriitor, alternând între genuri - epigramă, poezie și proză -, atunci tot ceea ce rezultă este o confirmare a unei valori literare aflate de fiecare dată la început, fără să se suprapună cu alte scrieri anterioare, printr-o prospețime întotdeauna bine temperată.

Corpusul de bucăți de proză, adunate într-o perioadă de șase ani (2014-2020), reflectă șantierul în care prozatoarea s-a aflat vreme îndelungată, în căutarea unui timp nepierdut. Nu avem aici o teamă față de timpul pierdut, de ceea ce a experimentat, de pildă, Proust prin amintirea involuntară a unui fapt din copilărie când a

gustat o pâine coaptă de două ori, înmuiată în ceai, și care în romanul său a devenit o *madeleină* eternă. De fapt, în cazul Florentinei Dalian avem un filon extra-biografic pe care îl explorează inteligent și meticulos, extrăgând din trecut imagini și secvențe autentice, nu atât în sensul că episoadele și întâmplările s-au petrecut aievea și aidoma, că sunt reale ori nu.

La Florentina Dalian, tehnica folosită este cea a „jurnalului" și „fotografiei" memoriei (fluxul memoriei), asociată cu umorul personal, ponderat și interstițial, ce ascunde mesajul tainic, miezos care este adevărata matrice a prezentului volum de excepție, ca stil și compoziție:

*Mda, am înlocuit lumina taborică... am înlocuit-o cu lumini artificiale. Peste tot lumini şi luminiţe, globuri, globuri, globuri, vitrine colorate. Ce sperăm? Să facem mai multă lumină în noi? (***Jucării)**

A trecut, dar numai aparent, lucrurile profunde și adevărate nu trec. (**Hanul dintre vii**)

Plecase poate şi ca să mai apuce să vadă ceva din lumea pe care urma să o părăsească nu peste mult timp. Ce ciudat! Cât de greu ne dezlipim de lumea asta, cât am vrea să o simţim de a noastră, cât ne-am dori s-o putem căra după noi prin buzunare! Ni se promite o lume mai bună şi credem în ea, dar tot ne pare rău după cea de aici. După munţi, după râuri, după roua dimineţii, după mare... (**Dolmabahce Sarayi)**

Natură serenă, lucidă, dar nu lipsită de complicaţii existenţiale, generate de o acută conştiinţă morală individuală în oglinda realității personale și înconjurătoare, Florentina Dalian își instrumentalizează direcțiile narative

spre o viziune hermeneutică largă, în proximitatea unui univers ce îi aparține și în care se regăsește integral, fără a apela la alte resorturi stilistice superflue. Proza care deschide acest volum plin de bijutierii descriptive confirmă cunoașterea acestei lumi trăite, nu imaginate, din motive transficționale, cum se întâmplă la alți autori calofili. Fraza curge și învăluie simțirea cititorului, creându-se astfel o magie în text, un univers de personaje și de relații care arată că valoarea autoarei nu este o sforțare, ci dovada artei de a fi naturală, autentică.

„Începuse ninsoarea. În lumina becurilor, fulgii căpătau un dans amețitor, pe care se opri o clipă în loc să-l privească. Bătăile inimii nu i se potoliseră. Orașul era luminat feeric și toată această feerie vorbea despre o fericire artificială, dar care îți dădea o stare de bine. Viscolea și prin sufletul ei și deodată îi veniseră lacrimile. I se amestecau pe obraji cu fulgii topiți, dar ea nu mai simțea nici frigul, nici fulgii, ci doar inima bătându-i a tristețe, a regrete, dar și a bucurie. În seara asta va veni Moș Crăciun și la ei. Pentru prima dată de când se știu." (**La noi, de ce nu vine Moș Crăciun?)**

Când umorul apare în decor grecesc, acesta este irumptiv, stârnind hohote de râs, de vezi ca în niște cadre de film ceea ce se „întâmplă" printre cuvinte, în aceste falduri frastice. Lumea lui Zorba este readusă la viață în câteva notații ce farmecă și se acumulează ca într-o cascadă de imagini și de replici. Din această ultimă perspectivă, dialogul este una din armele forte ale prozatoarei, care stăpânește aproape dramaturgic, nu mai puțin vivace, „arta conversației".

- Ai văzut delfinul? Așa-i că-i frumos?

- Da, căpitane, răspund topită.

Nu mă privește, stă cu ochii lipiți de mare.

- Ești frumoasă, lady, și m-am prins că mă placi. Dar eu sunt logodit.

- E frumoasă logodnica ta?, mormăi, cu inima cât un purice.

- Tu ce spui, e frumoasă?, întreabă, arătând cu mâna în larg.

- Ești... logodit cu delfinul? (**Delfinul)**

Piesa de rezistență și de sinteză stilistică a volumului, proză care dă titlul volumului, ne surprinde prin vastitate și desfășurare, povestind, în racursi, o întâmplare fascinantă despre o reîntâlnire într-un decor potrivnic, de viscol, („....a fost demult și a fost degeaba”), dar intr-o vibrație afectivă cu un efect liric aparte. De aceea, putem afirma că „le style c'est l'homme même”, după celebra expresie aparţinând lui Buffon, și adaptând aici ca „stilul este Florentina Dalian însăși”.

Nicolae Florentin Streche

La noi, de ce nu vine Moș Crăciun?

- Ileanăăă, n-auzi că plânge ăla micu'? Du-te de vezi ce-are!

Mda, plânge ăla micu'! De parcă zici că l-am făcut eu. I-o fi și lui foame, că cine știe de când n-a mai mâncat.

- Mă duc, mamă, stai să termin de mestecat mămăliga!

Or fi și case în care se mănâncă și altceva de Crăciun decât mămăligă cu fasole și murături. Cu siguranță sunt, ea știe, că la cei șaisprezece ani, a apucat să mai scoată nasul în lume. Ăștia mici nu prea știu, ei cred că așa e normal, că așa se trăiește. Că e normal să te întrebi în fiecare zi ce vei mânca mâine. Mai capătă cei mici la biserică, mai aduce taică-su câte-un ciur de mălai, vreo felie de șuncă, atunci când are chef să muncească pe la vreunul prin curte. Prea rar, că „el nu-i slugă”, și-apoi, decât să-i zvârle ăia ceva de mâncare, mai bine o sticlă de țuică. Măcar cu aia mai uiți. Uiți că ai șase copii care trebuie hrăniți, îmbrăcați, încălțați, că ai nevoie de lemne de foc. Ca mâine vine și-al șaptelea. Să fie sănătos! Copiii sunt dar de la Dumnezeu. Auzise ea undeva formula asta și, când se uita în ochișorii lor senini, chiar credea că-i așa. Dar părinții ei de ce nu știau să prețuiască darul? Nu le spusese nimeni că darurile de la Dumnezeu trebuie cinstite, nu batjocorite, nu lăsate în voia sorții, umilite, chinuite, înfometate, trimise la cerșit, puse să aibă grijă unele de altele? Știa că n-ar trebui să-și judece

părinții. Dar cum să nu-i judeci, când stomacul ți-e gol de două zile, când îți e rușine să ieși din casă, să mergi zdrențăroasă la școală printre colegi bine îmbrăcați, când aștepți la mila altora? Îl auzise ea pe preot zicând că trebuie să-ți cinstești părinții. Și nu că n-ar fi avut dreptate. Dar ar fi vrut să-l întrebe de ce nu le spune și lor să-și cinstească odraslele. Nu l-a întrebat, așa, dintr-o silă, fiindcă se aștepta la o predică, ori ea nu de predici ducea lipsă. Când toată ziua îi ștergi la fund p-ăi mai mici, când ți se rupe inima de mila lor că le e foame, că n-au de niciunele, nici măcar cu ce să se joace, când te gândești cum să împarți, ca din amărâta aia de bursă de la școală să le faci și lor parte măcar de niște turtă dulce și ceva eugenii, când stai cu inima cât un purice să nu-ți ceară tata bani de băutură sau mama, de medicamente, când treci prin toate astea, nu-ți mai trebuie lecții de viață de la nimeni. Le-ai spune că n-au învățat ei din toate cărțile alea ale lor cât te-au învățat pe tine șaisprezece ani de sărăcie. Dar nici asta nu poți să le spui, că săracul e umil și n-are grai în fața altora mai ajunși, chiar dacă nu-s cu altceva mai presus decât el. Așa cum ea nu îndrăznește la școală să-și contrazică vreo colegă sau vreun coleg, chiar și atunci când e sigură că are dreptate. Sărăcia e cea mai bună școală a smereniei, dar și cel mai mare dușman al demnității umane.

- Dă-te, Aniță, să nu te frig cu tuciul, stai să răstorn mămăliga!

- Da', Ileană, eu vreau să te-ntreb ceva.

- Păi, ce mai stai, întreabă!

- Da' mi-i rușine să te-ntreb.

- Atunci nu-ntreba!

- Da' vreau să te-ntreb.
- Atunci întreabă și nu mă mai zăpăci!
- Ți-am scris întrebarea aici, în bilet.

I-l azvărli pe masă și fugi afară. Ileana luă biletul curioasă și-l desfăcu. Rămase țintuită, cu tuciul într-o mână și biletul în alta, cu privirea dusă prin ochiul de geam prin care întrezărea fărâme din altă viață, dintr-un alt fel de trai. Rămânea de multe ori cu privirea dincolo de realitatea casei aceleia, dacă se poate numi casă o cocioabă cu o singură cameră și-o polată, în care se-adăposteau opt suflete. „La noi, de ce nu vine Moș Crăciun?” Asta o-ntrebase Anița în bilet. *Întreabă-i pe mă-ta și pe tac-tu!,* îi venise primul gând. Apoi, își aminti că soră-sa n-are nicio vină, cum n-are nici ea, nici cei patru băieți. Ce să-i răspundă? Anița avea opt ani, încă mai credea în Moș Crăciun, de care auzise la grădiniță și la școală.

Da' cum nu venise? Venise și la ei. Anul trecut le mai adusese un frățior. O gură în plus de hrănit, alte țipete care o-mpiedicau să-și facă lecțiile, că măcar la carte trebuia să fie și ea în rând cu lumea, dacă-n rest arăta ca un extraterestru printre ei. Da-i era drag de el, așa frumușel, cu ochișorii lui albaștri, mic și sighinaș, arătând ca o jucărie stricată. Poate-ar trebui să lase rușinea și să se ducă să-i mai ceară doamnei Maria o sticlă cu lapte. Dar nu prea mai avea obraz, de când maică-sa refuzase s-o ajute la deșelenit curtea. Că și asta-i o cucoană, de zici că cine știe ce studii ar avea ori din ce os domnesc s-ar trage. Ileana definea cu intransigență atitudinea părinților ei: lene, nesimțire, iresponsabilitate. Când ai atâția copii, n-ar trebui nici noaptea să dormi, să nu-ți stea mâinile și picioarele din muncă, să lucrezi și pe mult și pe puțin, ce

ți-o da omul, numai să duci acasă. Da-i mai ușor să te vaiți și să-ntinzi o mie de mâini.

- Stai, Georgică, nu mai plânge! Lasă că ți-oi da niște mămăliguță, când se mai răcește. Dar deocamdată, am de răspuns la o-ntrebare.

Anița își lipise nasul de fărâma de geam, spionând de-afară să vadă dacă soră-sa citise biletul. Îi făcu semn să intre.

- Am văzut ce m-ai întrebat.

- Și?

- Și... Moșul vine cu sania, știi, și uneori ...

- Să nu-mi spui că se-mpotmolește-n zăpadă! La alți copii a ajuns. Mi-au spus mie ce le-a adus. Și-apoi, unde vezi tu zăpadă, anu-ăsta nici n-a nins. Ileană, de ce la noi nu vine niciodată Moșul? La școală, ne-a dat să-i facem o scrisoare. Toți i-au spus ce să le aducă, eu doar l-am rugat să vină. S-aducă ce-o vrea el, numai să vină și la noi!

- Poate-o să vină, Aniță...

- Când???

- Diseară, cine știe...

- Mă minți!

- Poate nu te mint. Eu de unde să știu, că n-am vorbit cu el. Dar, dacă ești cuminte... Stai tu și ai grijă de Georgică, eu am o treabă în oraș.

Se hotărâse în timp ce vorbea cu Anița. Nu-i drept să lași un copil să creadă că numai pe el, din câți sunt, pe el și pe-ai lui, nu-l iubește Moșul. E ca și cum i-ai spune că pe el nu-l iubește Dumnezeu. Ori asta e o minciună. Nici la ea nu venise Moșul când era mică, dar pe ea n-o interesase. Era altă fire, mai tare, mai răzbătătoare, chiar dură când era nevoie. Viața fusese mult prea aspră cu ea, ca să se mai

mângâie amăgitor cu minciuni frumos ambalate. Aflase mult înaintea celor de vârsta ei că nu există Moș Crăciun, ca și cum ar fi știut dintotdeauna, astfel că fusese scutită de această deziluzie a copilăriei.

Dar pe soră-sa nu se-ndura s-o lase să treacă prin asta. Se va duce la Ștefan și-o să-l roage. Dansase cu el la Balul Bobocilor, îl plăcuse și parcă simțise că nici ea nu-i era lui indiferentă. Dar, la fel ca și Moș Crăciun, știa că pentru ea nu există nici alți „moși". Voise s-o conducă până acasă, dar ea inventase tot felul de scuze și pretexte și aproape fugise de el, ca să nu-l lase să vadă gardul dărâmat, cu izmenele copiilor atârnate pe el. De-atunci îl cam ocolea, dar dacă era un bun coleg, dacă chiar avusese o urmă de sentiment pentru ea, n-o va refuza. Îi crăpa obrazul de-acum când se gândea că se duce să-i ceară, dar știa că, pentru el, câteva zeci de lei, poate o sută, nu erau mare lucru. Apoi, îi va promite că-i va restitui din bursa viitoare. Îi va spune adevărul, ce mai conta, oricum cauza era pierdută. Dacă va dori, îl va duce în mizeria lor, să se convingă că nu-l minte. Asta e, în fond rupea o dată pisica și gata. De-abia nu mai trăia cu-o iluzie.

Sunase la ușă, cu inima omului dus la tăiere. Răspunsese doamna Șerban și o invitase în casă, nu fără o mimică întrebătoare, mirată. O rugase să aștepte în holul imens al vilei care se înșira pe două etaje. *Doamne, ce viață au unii, ce lux, ce frumusețe! Și bradul, cu luminițele lui! Mi-aș dori pentru mine și ai mei măcar parterul acestei case. Dar ce zic? Măcar o casă curată și decentă, o cameră doar pentru mine și Anița, fie ea și dată cu pământ pe jos. Și când te gândești că cei care trăiesc astfel nici măcar nu realizează ce fericiți sunt!*

- Ileana, ce-i cu tine? De ce n-ai sunat înainte? Poate nu eram acasă...

- Eu, știi, mi s-a stricat telefonul, adică... l-am scăpat... *Ce fac?! Iar minciuni?* Ștefan, adevărul e că eu n-am telefon. N-am avut niciodată.

- Cum să n-ai telefon?! Nici măcar fix?

- Nu. Trăiesc într-o sărăcie lucie. Știu că nu te interesează, dar are legătură cu ce-am să-ți spun. De fapt, să te rog. Suntem șase frați, eu fiind cea mai mare. N-avem de niciunele. Trăim într-o cocioabă la marginea orașului... de-aceea n-am vrut să mă conduci atunci, după bal.

Lăsase capul în jos.

- De ce nu mi-ai spus? Am crezut că nu mă placi.

- Nu-i adevărat. Dar... n-avea rost. Așa... sora mea de opt ani m-a întrebat mai devreme de ce la noi nu vine niciodată Moș Crăciun și n-am avut inima...

-Destul! Am înțeles. Uite, mama pregătise niște pachete pentru copii instituționalizați. Uite-aici, ia câte poți duce și fii un Moș Crăciun adevărat. Scuză-mă că nu te pot conduce, Roxana e la mine, sus. După ce, înțelegi? .. după ce am crezut că tu nu... am invitat-o pe ea să petrecem revelionul și ne-am împrietenit și...

- Foarte bine! Oricum, vă potriviți mai bine. Mulțumesc, Ștefan! Aș vrea, totuși, să plătesc cumva. Poate din bursa viitoare sau în rate, te rog să-mi spui.

- Bineînțeles c-ai să plătești. Îmi vei face tema la matematică tot anul viitor.

- Dar tu n-ai nevoie să-ți fac eu tema, ești bun la matematică.

- Și dacă sunt bun, ce? Îmi e o lene teribilă să scriu. Așa rămâne. Acum, te rog să mă scuzi.